

Når pædagoger og læreres bevægelser sætter børnene i bevægelse

Ole Lund
Ph.d., adjunkt.
Pædagoguddannelsen, Aarhus
VIA University College

Fokus på at instruere, forklare og beskrive

Vi er vant til at forstå vores relationer til andre, som værende forankret i ord (Sheets-Johnstone, 2011)

Fokus på at informere om og forklare bevægelsesaktiviteter

"En gang om året forvandlede gymnastiksalen sig dog på magisk vis. Den sidste uge inden jul blev alle redskaberne slæbt frem, støvet af og omdannede salen til et palads. Vi skulle lege SØRØVERLEG. Siddende på den øverste ribbe og udtænke en rute lige for næsen af fangerne. Kan jeg nå hen ad bommen, få fat i tovet og svinge mig over på måtten – uden at blive fanget? Timingen er afgørende. Der skal være fri bane, og det skal være lige ved, at jeg bliver fanget... Gennemsvedt, en bankende puls og knubsene. Forventninger begyndte flere uger før og den frydefulde fornemmelse i kroppen kunne mærkes flere dage efter."
(Jensen, 2009, 28)

"En gang om året forvandlede gymnastiksalen sig dog på magisk vis. Den sidste uge inden jul blev alle redskaberne slæbt frem, støvet af og omdannede salen til et palads. Vi skulle lege SØRØVERLEG. Siddende på den øverste ribbe og udtænke en rute lige for næsen af fangerne. Kan jeg nå hen ad bommen, få fat i tovet og svinge mig over på måtten – uden at blive fanget? Timingen er afgørende. Der skal være fri bane, og det skal være lige ved, at jeg bliver fanget... Gennemsvedt, en bankende puls og knubsene. Forventninger begyndte flere uger før og den frydefulde fornemmelse i kroppen kunne mærkes flere dage efter." (Jensen, 2009, 28)

Spænding

Børn opsøger risikofyldte fysiske udfordringer (Sandseter, 2010). En tvetydig og paradoksal oplevelse af at være begejstret og opleve glimt af frygt.

Forudsætninger for at opleve spænding (Guidry, 2005):

- Usikkerhed i forhold til udfaldet af en given situation (Kretchmar, 1975)
- Udfaldet opleves betydningsfuld og tiltalende
- En fornemmelse for, hvornår et udfald vil ske, og spændingen synes at stige i takt med at udfaldet/afgørelsen nærmer sig

"En gang om året forvandlede gymnastiksalen sig dog på magisk vis. Den sidste uge inden jul blev alle redskaberne slæbt frem, støvet af og omdannede salen til et palads. Vi skulle lege SØRØVERLEG. Siddende på den øverste ribbe og udtænke en rute lige for næsen af fangerne. Kan jeg nå hen ad bommen, få fat i tovet og svinge mig over på måtten – uden at blive fanget? Timingen er afgørende. Der skal være fri bane, og det skal være lige ved, at jeg bliver fanget...

Gennemsvedt, en bankende puls og knubsene.

Forventninger begyndte flere uger før og den frydefulde fornemmelse i kroppen kunne mærkes flere dage efter."
(Jensen, 2009, 28)

Lidenskab

Begrebet lidenskab rummer både det *at kunne lide* noget og det *at lide*

Mødet med modstand, besvær, frustrationer, smerte, frygt, usikkerhed, etc., afkræver, at man gør en indsats og kæmper sig igennem noget, men kan samtidigt være kilde til stor lidenskab (Aggerholm et al., 2017)

Hvordan kan
pædagoger og
lærere skabe
spænding og
tænde børns
lidenskab under
bevægelse?

Ejgil går hen til Isak og begynder – helt kort - at forklare ham reglerne for fangelegen. Ejgil fører derefter Isak hen i klumpen af børn. Pædagoger og børn udsiger i fællesskab en remse. Slutningen af remsen indleder legen. Fangerne bliver stående og tæller til ti, mens resten løber – hujende og skrigende - ud i området. Isak tøver dog en smule. Det ser ud som han overvejer om han skal deltage. Ejgil ser det. Han løber hen og tager Isak i hånden og fortsætter i fuld løb. Imens råber Ejgil uden at lægge bånd på sig selv: "ÅH NEJ! ÅH NEJ! Vi skal væk!" samtidigt med at han ser sig ængsteligt tilbage. Ejgil synes at imitere ængstelse snarere end at være virkelig bange for at blive fanget. Fangerne er nu færdige med at tælle. En af dem løber efter Ejgil og Isak. Ejgil viser igen sin ængstelighed og råber igen: "ÅH NEJ! ÅH NEJ!" Jeg lægger mærke til, at Isak begynder at grine. Sådan løber de to rundt hånd i hånd i et stykke tid. På et tidspunkt slipper Ejgil Isak, som fortsætter på egen hånd. Han virker optaget af at undgå 'fangerne' og deltager nu i legen på lige fod med de andre (Feltnote)

'Trukket ind i legen'

Drengen bliver bogstavelig talt trukket ind i de særlige bevægelser som kendetegner legen

Pædagogen performer via sit kropslige udtryk ængstelighed, usikkerhed, spænding eller drama. Kendetegn for lidenskabelig deltagelse i legen

I stedet for at give drengen instruktioner og forklaringer, forsøger pædagogen at (for)føre drengen ind i en tilstand, hvor han mærker de impulser, som kendetegner lidenskabelig deltagelse i legen

Pædagogens bevægelser: foreviser og forstyrrer...

Demonstrationer kan konkretisere fysiske aktiviteter – og gøre dem vedkommende og tiltalende

Pædagogens demonstrationer bliver en 'forstyrrende' del af børnenes oplevelse af egne forsøg

... der opstår 'spænding' mellem pædagogens og børnenes bevægelser

...Frister og forbløffer

Trækker på fantasiverdner
som børnene allerede er
interesserede i

Giver øvelsen et tiltalende lag
af betydning

Udtrykker sig kraftfuldt og
intense (dyrisk) – etablerer
udåndningen som et
tiltalende og spændende
klimaks

At kommunikere i og igennem bevægelse

Kan informere børnene på
direkte og praktisk
overførbare måder

Kommunikerer i et 'sprog',
som børn føler sig mere
hjemmevant i (Lund, 2017).

At (for)føre børnene

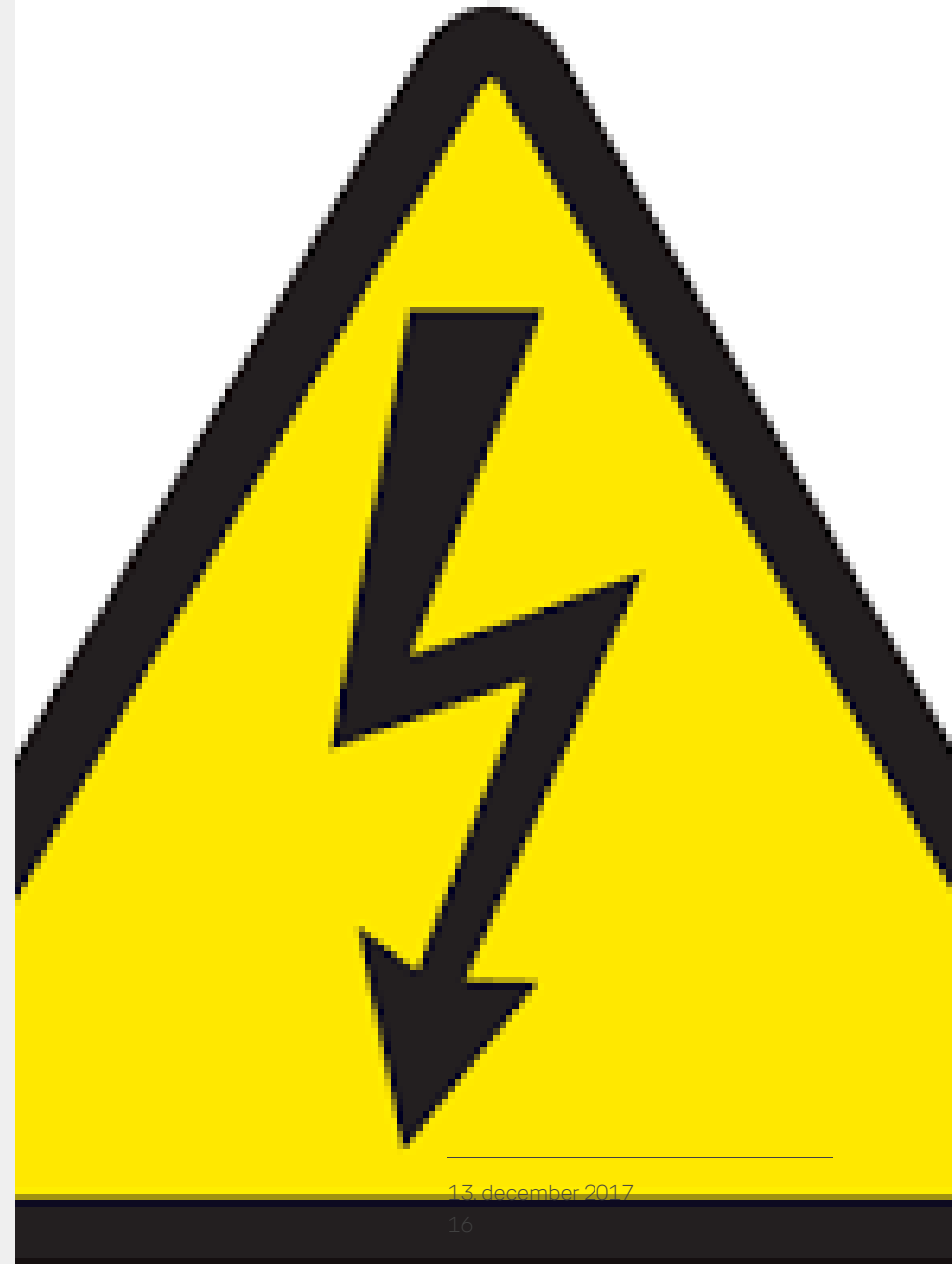
Bearbejde/forme

børnenes umiddelbare
indtryk af bevægelsen så
de *mærker* den dybere
mening med aktiviteten

At gøre spændingen mærkbar

Komplicere/frustrere
børnenes deltagelse ved at
gribe forstyrrende ind,
samtidigt med at man
understøtter, at børnene ikke
fuldstændigt mister grebet.

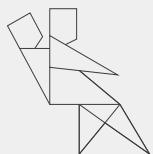

Afrunding

Instruktioner og forklaringer kan leveres hurtigt og nemt. Men kan sammenlignes med et **nyårsforsæt**, som føles rigtigt, mens man hører og overvejer det, og som måske endda vækker en vis interesse. Men typisk ændrer det ikke indgroede holdninger; eller udfordrer dybtfølte overbevisninger; men allervigtigst det erstatter ikke de dårlige motionsvaner, man evt. har udviklet over årtier. (jf. Kretchmar, 2006, 349-350)

At gøre bevægelsesaktiviteter til bevægelsesdannelse handler (også) om:

- At træde ind i aktiviteterne sammen med børnene
- At bearbejde, påvirke og inspirere børnenes bevægelser med sine egne bevægelser i en bestræbelse på at få børnene til at opleve aktiviteterne som værende spændende, inspirerende og lidenskabelige
- Selv-dannelse: At udvikle en fornemmelse for intensitet, udtryk og timing. Så man bliver et inspirerende indhop.

Tak for opmærksomheden!

Ole Lund
Phd, adjunkt
Forskningsprogrammet "Krop, bevægelse og fysisk aktivitet"
Pædagoguddannelsen, Aarhus
VIA University College

Referencer

Aggerholm, K., Standal, O., Barker, D. M., & Larsson, H. (2017). On practising in physical education: outline for a pedagogical model. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 1-12.

Guidry, J. A. (2005). The experience of...suspense: Understanding the construct, its antecedents, and its consequences in consumption and acquisition contexts. Unpublished doctoral dissertation, Texas A&M University.

Jensen, J. O. (2009). *Rum der bevæger børn*. Lokale-og Anlægsfonden.

Kretchmar, R. S. (2006). Life on easy street: The persistent need for embodied hopes and down-to-earth games. *Quest*, 58(3), 344-354.

Kretchmar, R.S. (1975). From test to contest: An analysis of two kinds of counterpoint in sport. *Journal of the Philosophy of Sport*, 2, 23-30.

Lund, O. (forthcoming). Being pulled into the drama – How early childhood educators motivate children by way of bodily contact and movements. *American Journal of Educational Research*.

Sandseter, E. B. H. (2010). *Scaryfunny: A qualitative study of risky play among preschool children* (Doctoral dissertation, NTNU).

Sheets-Johnstone, M. (2011). *The primacy of movement* (Vol. 82). John Benjamins Publishing.

"Vi er i den lokale idrætshal tirsdag formiddag. Mette, hendes stuekollega Christian og 15 børn er [...] gået ned i den lokale hal, hvor Mette de næste 60 minutter vil gennemføre det program, som hun i går aftes forberedte hjemme på stuegulvet. Mette oplever ganske som mange andre nye undervisere, at det, der sker i hallen, er meget anderledes end det, hun havde planlagt. Et barn begynder fx at græde, når de andre børn og voksne tager dets klemmer i 'klemmetagfat'. Og så skal der trøstes midt i det hele. Én af legene har børnene svært ved at forstå, og Mette må bruge meget mere tid end forventet på at forklare og organisere. Mette "overser" en begyndende konflikt mellem to børn, fordi hun vender ryggen til, mens hun stopper båndoptageren, og pludselig er alle de andres børn rettet mod konflikten [...] Mette oplever, [...] at det er mere end vanskeligt end vanskeligt både at skabe god energi og progression i timen og sørge for, at alle børn 'er med'. Der er en tendens til, at hun præsenterer aktiviteterne lidt mekanisk uden den legende karakter, som hun kender fra kurset...

...Det er her, at hendes kollega Christian, gennem sin kropslige-sanselige tilstedeværelse, påvirker processen [...] Christian understreger hele tiden med sin krop, hvad Mette siger og gør. Laver Mette en bevægelsesfortælling om en tur til stranden, hvor børnene svømmer, er Christian den første til med sin krop at vise, hvad Mette fortæller: at børnene svømmer med armbevægelser så store som møllehjul. Når Mette laver stopdans eller fangelege, understreger Christian med både krop og stemme, ikke blot bevægelsen, men også stemningen eller følelsen i legen. Han løfter armene højt og brøler med sin stemme et kæmpe "ARRRRHHH", når han løber efter børnene. Børnene hviner og iler afsted med – ikke Christian, men et kæmpeuhyre i hælene" (Herskind, 2006, 127-128)

Prøv at genkald jer en situation, hvor I var fordybet i en bevægelsesaktivitet i jeres barndom. Hvad var det der engagerede jer?